Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ
про результати відвідування
Красносільського дитячого будинку-інтернату

20.10.2026

м. Київ, 2026

І. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19[1], 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 20.10.2026 групою НПМ здійснено відвідування Красносільського дитячого будинку-інтернату (далі – заклад, установа, інтернат).

Відвідування здійснювали члени групи НПМ:

Круцюк Антон Володимирович, головний спеціаліст відділу реалізації національного превентивного механізму в закладах соціального забезпечення та освіти Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Паршакова Ольга Валеріївна, головний спеціаліст відділу реалізації національного превентивного механізму в закладах соціального забезпечення та освіти Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Батицька Валерія Олександрівна, головний спеціаліст відділу реалізації національного превентивного механізму в закладах соціального забезпечення та освіти Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Котенко Тетяна Миколаївна, представник громадської організації;

Ціомік Олександр Вадимович, фахівець з питань проведення фахових досліджень під час відвідування місць несвободи в рамках реалізації функцій національного превентивного механізму (лікар-психіатр).

Загальна інформація.

Заклад розташований за адресою: Одеська обл., Одеський р-н, с. Красносілка, вул. Перемоги, буд. 73, 67560.

Водночас у період дії воєнного стану фактичне місце перебування підопічних та вихованок закладу тимчасово змінено. Наразі 120 підопічних/вихованок розміщені в Одеському геріатричному будинку-інтернаті (далі – Одеський БІ), ще 9 – у Залучанському дитячому будинку-інтернаті. Таке переміщення здійснено відповідно до наказу Департаменту соціальної та сімейної політики від 12.03.2022 № 32 «Про організацію роботи Красносільського дитячого будинку-інтернату в умовах воєнного стану».

Директор інтернату – Сенишин Петро Євстахович.

Згідно зі Статутом Красносільського дитячого будинку-інтернату, затвердженим розпорядженням Одеської обласної ради від 04.06.2024 № 340/2024-01, заклад створений з метою забезпечення тимчасового (до шести місяців) або постійного (понад шість місяців) проживання, або перебування дітей з

інвалідністю віком від 4 до 18 років (далі – вихованці) та осіб з інвалідністю віком від 18 до 35 років (далі – підопічні) з порушеннями фізичного, інтелектуального розвитку та психічними розладами, які за станом здоров'я потребують стороннього догляду, побутового обслуговування, медичної допомоги, освітніх послуг, комплексу реабілітаційних заходів і згідно з медичним висновком не мають протипоказань для перебування в установі незалежно від наявності осіб, зобов'язаних згідно із законом їх утримувати.

Підопічні закладу тимчасово проживають у головному корпусі Одеського БІ за адресою: Одеська обл., Одеський р-н, с. Ілічанка, вул. Шкільна, буд. 25-б, 65117. Для їх розміщення використовуються приміщення першого та третього поверхів будівлі (фото 1). Крім того, у будівлі облаштовано робочі місця для працівників закладу. Водночас у інтернаті продовжують функціонувати медична частина, склад харчових продуктів, пральня та бухгалтерія.

На день відвідування в Одеському БІ перебувало 120 вихованок та підопічних, з яких 104 особи визнані судом недієздатними. Опіку над 102 підопічними здійснює заклад, ще 2 особи перебувають під опікою інших осіб. Серед підопічних 27 є ліжковими хворими, 93 – належать до маломобільних груп населення.

Фінансування закладу за 2025 становило 31 914,3 тис. грн за загальним фондом та 1 344,5 тис. грн благодійної допомоги.

Фінансування закладу на 2026 рік затверджено в сумі 41 251,5 тис. грн.

Територія Одеського БІ огороджена, озеленена та утримується в належному стані.

Директором закладу затверджено план евакуації персоналу, вихованців та підопічних з території інтернату в разі виникнення надзвичайних ситуацій 23.10.2018.

Витрати на харчування в розрахунку на одну підопічну становлять 142,18 грн на добу, на забезпечення лікарськими засобами та медичними виробами – 6,55 грн на добу.

У закладі функціонує підсобне господарство, у користуванні якого перебуває земельна ділянка площею 80 га, на якій вирощують ячмінь та пшеницю. Крім того, господарство налічує 24 голови свиней. За інформацією керівника закладу, вирощена сільськогосподарська продукція та продукція тваринництва використовуються для забезпечення потреб закладу.

Працівниками закладу здійснюється робота з урахуванням індивідуальних потреб вихованок та підопічних. Зокрема, забезпечено своєчасний перегляд індивідуальних планів надання соціальних послуг, а визначення індивідуальних потреб здійснюється мультидисциплінарною командою.

З вихованками проводяться реабілітаційні заходи за участю реабілітолога. Крім того, у складському приміщенні інтернату створено належні умови для зберігання продуктів харчування, призначених для забезпечення потреб вихованок та підопічних закладу.

Підопічні забезпечені персоналізованим одягом, а також мають вільний та безперешкодний доступ до питної води.

У закладі наявна ліцензія на провадження господарської діяльності з медичної практики за спеціальністю педіатрія, психіатрія, стоматологія; за спеціальністю молодших спеціалістів з медичною освітою: сестринська справа за місцем провадження діяльності (реєстраційне досьє від 28.09.2017 № 2809/08-М).

В Одеському БІ наявне найпростіше укриття, яке, відповідно до акта обстеження об'єкта фонду захисних споруд цивільного захисту від 26.08.2026, визначене як готове до використання за призначенням.

Будівля Одеського БІ обладнана ліфтом, який забезпечує можливість переміщення підопічних між поверхами, зокрема до приміщення найпростішого укриття, що створює умови для евакуації маломобільних осіб під час повітряної тривоги.

Під час відвідування відбулося конфіденційне спілкування з 25 підопічними та 6 працівниками закладу.

Скарг на жорстоке поводження та якість догляду від підопічних не надходило.

Попередні зауваження.

Попереднє відвідування закладу здійснено 12.10.2021, за результатами якого групою НПМ виявлено порушення прав:

на охорону здоров'я та медичну допомогу;

на достатній життєвий рівень, що включає достатнє харчування, одяг, житло;

та інші.

За результатами попереднього відвідування НПМ вносились такі рекомендації:

1. Департаменту соціальної та сімейної політики Одеської обласної державної адміністрації здійснити методичну підтримку щодо усунення виявлених недоліків.

2. Красносільському дитячому будинку-інтернату:

розробити та оформити індивідуальні плани надання соціальної послуги стаціонарного догляду з урахуванням індивідуальних потреб кожної вихованки та підопічної;

забезпечити своєчасний перегляд індивідуальних планів відповідно до вимог чинного законодавства;

забезпечити своєчасний перегляд індивідуальних програм реабілітації вихованок та підопічних у встановлені законодавством строки;

укомплектувати особові справи всіх вихованок та підопічних актуальними індивідуальними програмами реабілітації;

забезпечити повноцінне харчування вихованок і підопічних відповідно до натуральних добових норм.

У ході відвідування 20.10.2026 встановлено, що рекомендації, надані за результатом попереднього відвідування, виконані.

ІІ. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права не бути підданим катуванню, жорстокому, нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню (стаття 3 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, стаття 1 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або принижуючих гідність видів поводження і покарання, стаття 28 Конституції України).

1. Під час відвідування виявлено підопічну, яку утримували окремо від інших підопічних у кімнаті. Водночас зазначене приміщення не відповідало вимогам пункту 9 Правил застосування фізичного обмеження та (або) ізоляції при наданні психіатричної допомоги особам, які страждають на психічні розлади, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 24.03.2016 № 240.

Крім того, факт та обґрунтування застосування фізичного обмеження та ізоляції до підопічної не були зафіксовані в медичній документації. Під час фіксації замість спеціальних ременів, що є медичними виробами, використовували тканину (фото 2).

Також у разі погіршення психічного стану підопічній не було забезпечено своєчасного направлення до закладу охорони здоров'я для госпіталізації та отримання належної медичної допомоги. Натомість до неї застосовувалися неправомірні методи ізоляції та фіксації.

У пункті 41 Доповіді для Уряду України щодо здійсненого візиту в Україну Європейського комітету з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню (далі – ЄКПТ) з 26 травня по 6 червня 2025 року, ЄКПТ наголошує, що засоби обмеження свободи, як правило, не повинні застосовуватися в закладах соціального захисту.

ЄКПТ підкреслює необхідність поступового припинення використання таких засобів та їх заміни альтернативними методами, зокрема техніками деескалації конфліктної поведінки, для застосування яких персонал повинен пройти відповідне навчання.

Також ЄКПТ зазначає, що у виняткових випадках, коли підопічні перебувають у стані сильного збудження та не заспокоюються попри застосування персоналом методів деескалації, належною процедурою має бути виклик швидкої медичної допомоги з метою переведення до відповідного медичного закладу.

Порушення права на охорону здоров'я та медичну допомогу (стаття 49 Конституції України).

2. Під час відвідування встановлено, що медична документація у закладі ведеться з порушенням вимог наказу Міністерства охорони здоров'я України від 14.02.2012 № 110 «Про затвердження форм первинної облікової документації та Інструкцій щодо їх заповнення, що використовуються у закладах охорони здоров'я

незалежно від форми власності та підпорядкування». Зокрема, медична документація оформлюється за формою «Історія розвитку дитини», що не відповідає встановленим вимогам до документування надання амбулаторної психіатричної допомоги. Для зазначених цілей передбачено ведення форми первинної облікової документації № 025/о «Медична карта амбулаторного хворого».

3. Під час вивчення медичної документації встановлено, що працівниками закладу не забезпечується отримання та належне документальне оформлення усвідомленої згоди підопічних на надання амбулаторної психіатричної допомоги за формою первинної облікової документації № 003-8/о, затвердженою наказом Міністерства охорони здоров'я України від 15.09.2016 № 970. Зазначене свідчить про недотримання вимог статті 12 Закону України «Про психіатричну допомогу» щодо отримання згоди на надання психіатричної допомоги.

4. Медичним персоналом закладу не дотримано вимог Інструкції по забезпеченню гематологічного контролю при лікуванні лепонексом (клозапіном), затвердженої наказом Міністерства охорони здоров'я України від 08.08.1995 № 147, а саме: підопічні інтернату, які тривалий час приймають лікарські засоби з діючою речовиною «клозапін», проходять гематологічний контроль лише двічі на рік.

ЄКПТ у Доповіді для Уряду України щодо візиту в Україну CPT/Inf (2020)/1 рекомендував українській владі вжити термінових заходів, щоб регулярні аналізи крові підопічним, які приймають лікарський засіб із діючою речовиною «клозапін», виконувалися, а також провести навчання персоналу щодо розпізнавання ранніх ознак потенційно смертельних побічних ефектів клозапіну.

5. У порушення вимог наказу Міністерства охорони здоров'я України від 02.02.2024 № 186 у закладі не складаються довідки про фіксацію тілесних ушкоджень за формою первинної облікової документації № 511/о. Відсутність належного документального оформлення фактів тілесних ушкоджень може ускладнювати встановлення обставин, причин та умов їх виникнення, а також проведення подальшої перевірки таких випадків.

6. Під час відвідування встановлено, що приміщення для тимчасового зберігання медичних відходів у закладі не відповідає вимогам розділу IX Державних санітарних норм та правил «Порядок управління медичними відходами, у тому числі вимоги щодо безпечності для здоров'я людини під час утворення, збирання, зберігання, перевезення, оброблення таких відходів», затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 31.10.2024 № 1827.

7. Під час відвідування встановлено випадки надання підопічним біологічно активних добавок із простроченим терміном придатності, що створює ризики для їхнього здоров'я.

Порушення права на достатній життєвий рівень, що включає достатнє харчування, одяг, житло (стаття 48 Конституції України).

8. У ході відвідування закладу групою НПМ встановлено перенаселення в житлових кімнатах інтернату, що є порушенням норм житлової площі на одну особу та не відповідає вимогам ДБН В.2.2-18:2007 «Будинки і споруди. Заклади соціального захисту населення» (далі – ДБН В.2.2-18:2007).

Наприклад, площа однієї з кімнат становить 23,1 м^2, а сама кімната розрахована на проживання 7 осіб (фото 3). Відтак на одну особу припадає 3,3 м^2. Виявлене порушення не відповідає передбаченим чинним законодавством нормам площі на одну особу (8 м²).

9. Під час відвідування встановлено, що окремі підопічні користуються ліжками з панцерною сіткою та застарілими матрацами. Водночас за юридичною адресою закладу зберігаються нові ліжка з матрацами, а також функціональні ліжка, які могли б бути використані для покращення умов проживання підопічних (фото 4, 5).

10. Під час відвідування групою НПМ у приміщенні харчоблоку Одеського БІ, де також здійснюється приготування їжі для вихованок та підопічних інтернату, виявлено значну кількість тарганів (фото 6), що є порушенням вимог пункту 4 частини першої статті 49 Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів» та створює безпосередній ризик забруднення харчових продуктів і загрозу здоров'ю вихованок та підопічних.

11. Під час відвідування встановлено, що приміщення харчоблоку Одеського БІ потребує проведення ремонтних робіт (фото 7). Зокрема, зафіксовано пошкодження оздоблення стелі та відшарування облицювальної плитки, що негативно впливає на умови приготування їжі та створює несприятливі умови для приготування їжі.

ЄКПТ у частині першій пункту 34 Восьмої Загальної доповіді [CPT/Inf (98) 12] наголошує на необхідності підтримання закладів у належному відремонтованому стані.

12. Умови перебування підопічних не забезпечують належних можливостей для задоволення їхніх потреб у руховій активності, відпочинку та реабілітації. Зокрема, у закладі відсутні окремі приміщення для денного перебування, організації дозвілля та проведення реабілітаційних заходів.

Порушення права володіти, користуватися та розпоряджатися своєю власністю (стаття 41 Конституції України).

13. Хоча в інтернаті створено комісію з питань використання та обліку особистих коштів підопічних відповідно до Порядку використання сум пенсій (щомісячного довічного грошового утримання) та/або державних соціальних допомог, нарахованих відповідно до законодавства дітям-сиротам, дітям, позбавленим батьківського піклування, недієздатним особам та особам, цивільна дієздатність яких обмежена, які є вихованцями (підопічними) дитячих будинків-інтернатів, психоневрологічних інтернатів, затвердженого наказом Міністерства соціальної політики України від 17.08.2018 № 1173, кошти недієздатних підопічних

фактично не використовуються з 2023 року, а продовжують накопичуватися на їхніх банківських рахунках.

Під опікою директора закладу перебувають 102 недієздатні підопічні. Унаслідок невикористання належних їм коштів на особових рахунках накопичилася сума близько 327 тис. грн. Водночас під час відвідування групою НПМ встановлено, що індивідуальні потреби окремих підопічних залишаються незадоволеними, хоча для їх забезпечення можуть бути використані кошти, що належать підопічним. Зокрема, йдеться про потребу в іграшках, розвивальних матеріалах, спеціальному обладнанні та предметах побуту з урахуванням віку, стану здоров'я та індивідуальних особливостей підопічних. Крім того, окремі підопічні змушені користуватися застарілими пляшечками для пиття, на яких виявлено ознаки плісняви.

Отже, попри наявність значних накопичень коштів, що належать підопічним, їхні індивідуальні потреби не забезпечуються належним чином.

ІІІ. РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Одеській обласній військовій адміністрації забезпечити:

належний санітарний стан приміщення харчоблоку;

проведення необхідних ремонтних робіт у приміщенні харчоблоку.

2. Красносільському дитячому будинку-інтернату забезпечити:

неухильне дотримання вимог законодавства під час застосування фізичного обмеження та ізоляції підопічних, а також своєчасне направлення підопічних до закладів охорони здоров'я у разі погіршення їхнього психічного стану;

ведення медичної документації за встановленою формою № 025/о «Медична карта амбулаторного хворого»;

отримання та належне документальне оформлення усвідомленої згоди підопічних на надання амбулаторної психіатричної допомоги за формою № 003-8/о;

проведення щомісячних гематологічних обстежень підопічним, які приймають лікарські засоби з діючою речовиною «Клозапін» (Clozapinum);

фіксацію тілесних ушкоджень підопічних шляхом оформлення довідок за формою № 511/о відповідно до вимог законодавства;

приведення приміщення для тимчасового зберігання медичних відходів у відповідність до встановлених санітарних вимог;

контроль за термінами придатності біологічно активних добавок та не допускати їх надання підопічним після закінчення строку придатності;

дотримання норм житлової площі на одну особу;

підопічних належними ліжками та матрацами з урахуванням їхніх індивідуальних потреб;

облаштування приміщень для денного перебування, організації дозвілля та проведення реабілітаційних заходів;

використання особистих коштів підопічних відповідно до їхніх індивідуальних потреб та в їхніх інтересах.

Додатки: фотоматеріали на 2 арк. в 1 прим.

Керівник групи НПМ

Головний спеціаліст відділу реалізації національного превентивного механізму в закладах соціального забезпечення та освіти Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини **Антон КРУЦЮК**

Фотоматеріали

фото 1

фото 2

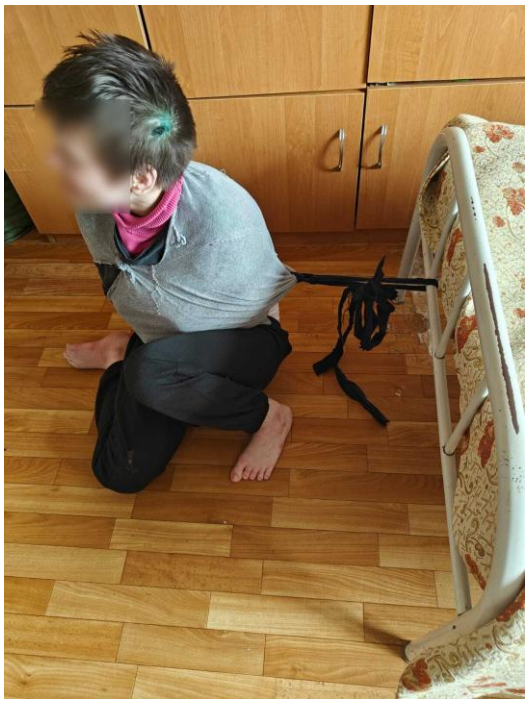

фото 3

фото 4

фото 5

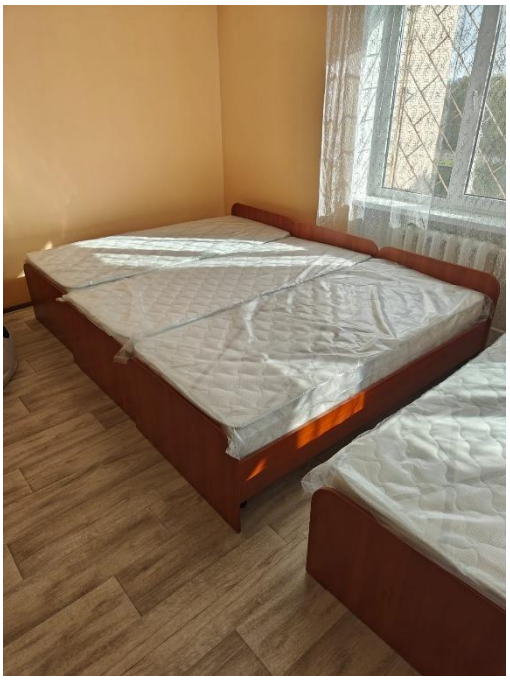

фото 6

фото 7

